2026-68-RE

Causa 2026-68-RE

(Morales Bussuy c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 420-2026. Recurs d'empara

Sentència del 12 d'octubre del 2026

BOPA núm. 119, del 21 d'octubre del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 13 d'agost del 2026, per la representació processal del Sr. John Jairo Morales Bussuy, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 12 d'agost del 2026, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que retrotregui les actuacions davant el Tribunal de Corts, per tal que aquest admeti el recurs d'apel·lació, i que, amb plenitud de jurisdicció, dicti la resolució que sigui procedent en Dret;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de setembre del 2026 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de setembre del 2026, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'unes actuacions seguides per un presumpte delicte major d'homicidi en grau de temptativa, el 31 de juliol del 2026, la Secció d'Instrucció 4 de la Batllia, va dictar un aute d'ampliació de l'aute de processament en què estimava la petició efectuada pel perjudicat i actor civil i ampliava les condicions de la llibertat condicional del processat, Sr. John Jairo Morales Bussuy, a la condició d'abstenir-se d'atansar-se o d'entrar en contacte per qualsevol mitjà directe o indirecte amb el perjudicat. El processat tenia l'obligació immediata d'abandonar el lloc si es trobava casualment amb el perjudicat.

1.2. La representació processal del Sr. John Jairo Morales Bussuy va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, demanant que es decretés la nul·litat d'aquesta decisió sobre la base de

l'article 18 *bis* 4 e) i c) de la Llei transitòria de procediments judicials.

1.3. El 12 d'agost del 2026, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual va acordar inadmetre a tràmit aquest recurs.

1.4. El 13 d'agost del 2026, la representació processal del Sr. John Jairo Morales Bussuy va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 12 d'agost del 2026, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent considera que la decisió del Tribunal de Corts d'inadmetre a tràmit el seu recurs d'apel·lació, per tal com no va seguir prèviament la via de l'incident de nul·litat davant la batlle instructora, vulnera els seus drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Al·lega que l'aute contra el qual es va formular el recurs d'apel·lació era un aute d'ampliació d'un aute de processament previ, per tant, es tracta d'una resolució no ferma.

- Així doncs, l'article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials, que té per objecte la nul·litat de les resolucions no fermes, preveu literalment que:

"*1. La nul·litat processal es planteja en el procés de conformitat amb les normes següents:*

a) A instància de part, per mitjà dels recursos establerts legalment contra la resolució de que es tracti"

- Afegeix que l'aute que ampliava el seu processament, en el sentit d'afegir una nova condició pel manteniment de la llibertat provisional, preveia expressament que "*Es pot interposar recurs d'apel·lació contra la present resolució en el termini de cinc dies davant del Tribunal de Corts, tal i com disposen els articles 104 i 194 de la Llei Qualificada del Codi de Procediment Penal*". Per tant, i d'acord amb la legislació vigent, la llera processal per tal d'al·legar una eventual nul·litat d'un aute d'ampliació d'un aute de processament previ, ha de ser precisament el recurs que es prevegi contra dita resolució judicial.

- Altrament, cita la sentència del Tribunal Constitucional del 27 d'abril del 2026, recaiguda en la causa 2025-105-RE, en un supòsit no d'inadmissió a tràmit, però sí de refús de pronunciament sobre una nul·litat invocada en el marc d'un recurs d'apel·lació, que va ser taxativa quan va indicar que:

"*3.10. Finalment, cal destacar que l'article 194 del Codi de procediment penal, tot i especificar exhaustivament les decisions de la primera instància que poden ser objecte d'apel·lació, no esmenta cap limitació sobre els fonaments de l'apel·lació.*

3.11. Així doncs, el motiu invocat pel Tribunal de Corts per excloure l'argument d'infracció dels drets fonamentals de l'apel·lació per l'existència del procediment de l'incident de nul·litat no és conforme ni a la literalitat de les disposicions del Codi de procediment penal, el qual cita, ni a la jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional.

3.12. Aquest element del raonament de la decisió impugnada vulnera, doncs, els drets constitucionals a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució".

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, que retrotregui les actuacions davant el Tribunal de Corts, per tal que aquest admeti el recurs d'apel·lació, i que, amb plenitud de jurisdicció, dicti la resolució que sigui procedent en Dret.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts recorda que de conformitat amb les disposicions de l'article 194 del Codi de procediment penal es pot interposar un recurs d'apel·lació:

"*Contra la resolució del Batlle instructor que acorda l'arxiu de les diligències, que desestima la denúncia o la querella, que estima la querella que hagi estat impugnada al·legant vicis de capacitat de la part querellant, que decreta el secret total o parcial de les diligències prèvies o del sumari, que decreta el sobreseïment, que acorda o denega la presó o la llibertat provisional o qualsevol mesura preventiva de caràcter personal o econòmic, o que denega el processament, (...)*".

- Conclou que de la lectura de l'escrit presentat per la representació lletrada del processat se'n desprèn que allò que es planteja és un incident de nul·litat, per tal com el processat considera que s'han vulnerat els seus drets processals, petició que ha de ser adreçada a la batlle que ha dictat la resolució i que no és susceptible de recurs, d'acord amb la lletra de l'article 194 del Codi de procediment penal; motiu pel qual considera que s'ha d'inadmetre a tràmit aquest recurs d'apel·lació.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal recorda que la via processal escaient per impugnar l'aute del 31 de juliol del 2026 era aquella prevista a l'article 194 del Codi de procediment penal, el qual estableix que contra la resolució del batlle instructor que acorda o denega la presó o la llibertat provisional, o qualsevol mesura preventiva de caràcter personal (com és el cas) o econòmic, es pot interposar recurs d'apel·lació en el termini dels 5 dies següents a la notificació davant el Tribunal de Corts.

- Així mateix, afegeix que el Tribunal Constitucional va declarar en la seva sentència del 27 d'abril del 2026, recaiguda en la causa 2025-105-RE, que l'article 194 del Codi de procediment penal, tot i especificar exhaustivament les decisions de primera instància que poden ser objecte d'apel·lació, no esmenta cap limitació sobre els fonaments d'aquesta, de manera que el Tribunal de Corts no pot excloure de l'àmbit del recurs l'al·legació relativa a la infracció de drets fonamentals pel motiu que aquesta s'hauria de fer valer, en tot cas, mitjançant un incident de nul·litat separat.

- En aquest sentit, cal recordar que la jurisprudència ha reiterat que els autes de processament es configuren jurídicament com a resolucions no fermes (en no ser decisions definitives que resolen sobre el fons), naturalesa que s'ha de predicar igualment de l'aute que es limita a ampliar-lo, com és el cas de l'aute del 31 de juliol del 2026.

- En aquest ordre de consideracions, cal precisar que l'article 18 *ter* de la Llei transitòria de procediments judicials regula de manera taxativa els únics supòsits en què es pot plantejar la nul·litat d'una resolució no ferma: a instància de part, exclusivament per mitjà dels recursos establerts legalment contra la resolució de què es tracti -apartat 1.a)-, o d'ofici pel batlle o pel tribunal, abans de dictar la resolució que finalitzi la instància -apartat 1.b). El mateix precepte disposa, en el seu apartat 2, que "*fora dels supòsits previstos en l'apartat anterior, no s'admeten els incidents de nul·litat formulats contra les resolucions no fermes, sense perjudici que es pugui plantejar la nul·litat a través dels recursos o altres mitjans que siguin procedents contra la resolució definitiva*".

- Atès que l'aute impugnat, com s'ha exposat, és una resolució no ferma, i que la part no disposava de la facultat de plantejar-hi un incident de nul·litat en contra -possibilitat reservada exclusivament a l'actuació d'ofici del batlle o del tribunal-, l'única via legalment habilitada per fer valer la pretesa nul·litat era, precisament, el recurs d'apel·lació establert a l'article 194 del Codi de procediment penal, que la resolució impugnada mateixa preveia expressament.

- Per aquests motius, el Ministeri Fiscal no s'oposa a l'atorgament de l'empara sol·licitada per la representació processal del recurrent i demana que el Tribunal Constitucional declari la vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, que s'anul·li l'aute impugnat i que es retrotreguin les actuacions al moment anterior al seu pronunciament per tal que el Tribunal de Corts es pronunciï sobre el recurs d'apel·lació presentat per la part recurrent.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal del recurs d'empara presentat pel Sr. John Jairo Morales Bussuy es basa en el caràcter pretesament erroni de la resolució judicial que ha estat adoptada amb anterioritat, és a dir, l'aute del Tribunal de Corts del 12 d'agost del 2026. El recurrent estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució i, més concretament, els seus drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

3.2. El recurs d'empara només es pot formular, segons l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, contra: 1) les sentències que desestimen, en fase de recurs, les demandes presentades en el marc del procediment urgent i preferent; 2) els autes que desestimen o no admeten, en fase de recurs, els incidents de nul·litat; o, 3) les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia, a les quals aquest Tribunal ha afegit aquelles dictades pel Tribunal de Corts, quan aquestes clouen també les vies de recurs davant la jurisdicció ordinària (veg. l'aute

del 8 d'abril del 2019, recaigut en la causa 2019-19-RE).

Pel que fa al concepte de resolució judicial ferma, la jurisprudència constant d'aquest Tribunal requereix, no solament, que es tracti d'una resolució que esgoti la via de la jurisdicció ordinària, sinó que, a més, ha de revestir la consideració de resolució definitiva i no merament interlocutòria, entesa com aquella resolució judicial que posa fi al procés o a un incident plantejat en aquest, ja sigui des del punt de vista substantiu o de fons, com des de l'òptica processal (vegeu, entre molts altres, l'aute del 14 de novembre del 2022, recaigut en la causa 2022-52-RE). La decisió del Tribunal de Corts d'inadmetre a tràmit el recurs d'apel·lació contra l'aute que ampliava les condicions de la llibertat provisional clou definitivament les vies de recurs davant la jurisdicció ordinària i constitueix, per tant, una qüestió dotada d'autonomia suficient per ser objecte de control constitucional.

3.3. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució. Tanmateix, quan una decisió judicial impedeix l'accés a una via de recurs legalment prevista, la qüestió transcendeix la mera legalitat processal i incideix en el dret d'accés a la jurisdicció, que constitueix un element essencial del dret reconegut a l'article 10 de la Constitució. Correspon aleshores a aquest Tribunal verificar que els requisits processals no hagin estat interpretats o aplicats amb un rigor formal excessiu que imposi al justiciable una restricció desproporcionada en l'accés al tribunal competent per examinar la seva pretensió.

3.4. El recurrent va formular un recurs d'apel·lació contra l'aute de la Batllia del 31 de juliol del 2026, pel qual se li prohibia entrar en contacte amb un tercer. L'aute esmentat indicava, al peu del seu dispositiu, que hi cabia recurs davant el Tribunal de Corts "*tal i com disposen els articles 104 i 194 de la Llei Qualificada del Codi de Procediment Penal*". El Tribunal de Corts va inadmetre a tràmit el recurs perquè, al seu entendre, procedia tramitar un incident de nul·litat davant el batlle instructor, ja que el recurrent perseguia la "*nul·litat*" del repetit aute del 31 de juliol del 2026.

Si examinem, amb detall, el recurs d'apel·lació, el *petitum* persegueix efectivament "*la nul·litat*" de l'aute del 31 de juliol del 2026, sobre la base dels apartats c) i e) de l'article 18 *bis* de la Llei transitòria de procediments judicials, per dos motius principals: 1) la manca de trasllat de l'escrit on un tercer sol·licitava l'ordre d'allunyament; i, 2) i el fet que l'incompliment de la prohibició suposava un ingrés automàtic a la presó, sense escoltar prèviament els arguments de la seva defensa. Es constata també que el recurrent formula indiscutiblement recurs d'apel·lació a l'empara d'allò previst a l'article 194 del Codi de procediment penal.

3.5. En el cas objecte d'aquest recurs, la prohibició d'entrar en contacte amb un tercer formava clarament part dels supòsits contemplats a l'article 194 del Codi de procediment penal, pel fet de

tractar-se d'una mesura preventiva de caràcter personal, sense que la circumstància que el recurrent sol·licités en el *petitum* la nul·litat de l'aute, en lloc de la seva revocació, pogués alterar la naturalesa inequívoca del recurs exercit, ni justificar-ne la inadmissió a tràmit. Recordem que aquest Tribunal ja va declarar, en la sentència del 13 de juliol del 2012, recaiguda en la causa 2012-7-RE (vegeu també la sentència del 20 de gener del 2025, recaiguda en la causa 2024-59-RE, FJ 3.4), que, quan està en joc l'accés a la jurisdicció, cal privilegiar una interpretació finalista *pro actione* davant d'una aproximació nominalista o d'un rigor formalista excessiu.

Per tant, fer prevaler la qualificació formal del *petitum* sobre la veritable naturalesa del recurs interposat comporta, en les circumstàncies d'aquest recurs d'empara, una interpretació excessivament formalista de les regles processals que priva el recurrent de l'examen del seu recurs sense que aquesta restricció respongui a una exigència de seguretat jurídica o de bona administració de justícia.

3.6. Cal advertir, amb certa preocupació, que aquesta mateixa qüestió ja va ser examinada en la sentència del 27 d'abril d'enguany, recaiguda en la causa 2025-105-RE. I ja hi dèiem que "*el motiu invocat pel Tribunal de Corts per excloure l'argument d'infracció dels drets fonamentals de l'apel·lació per l'existència del procediment de l'incident de nul·litat no és conforme ni a la literalitat de les disposicions del Codi de procediment penal, el qual cita, ni a la jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional*" (FJ 3.11). Aquesta doctrina ha quedat corroborada, més recentment, en la nostra sentència del 9 de setembre del 2026 (causa 2026-43-RE), on insistíem en què "*la nostra jurisprudència distingeix clarament les decisions que no es poden apel·lar dels mateixos fonaments de l'apel·lació*" (FJ 3.5).

3.7. Per acabar, fins i tot si el Tribunal de Corts hagués considerat que la formulació del *petitum* constituïa un defecte formal, aquest defecte no podia justificar la inadmissió a tràmit si es podia corregir. En efecte, l'article 9.1 de la Llei qualificada de la Justícia disposa que els batlles i els tribunals, de conformitat amb els principis de l'article 10 de la Constitució, han de resoldre les pretensions que els siguin formulades i només poden rebutjar-les per motius formals quan el defecte no sigui esmenable.

3.8. Encara que el recurrent articula formalment el seu recurs d'empara al·legant la vulneració dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, el greuge constitucional que resulta dels fets al·legats consisteix essencialment en la impossibilitat d'accedir al tribunal competent perquè examini un recurs d'apel·lació legalment establert. És procedent, per tant, estimar el recurs d'empara per una vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant relatiu al dret a l'accés a la jurisdicció.

3.9. L'estimació del recurs d'empara determina que no sigui procedent cap condemna en costes (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional *a contrario*).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. John Jairo Morales Bussuy contra l'aute del Tribunal de Corts del 12 d'agost del 2026.

2. Declarar la vulneració del dret a l'accés a la jurisdicció del recurrent, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Anul·lar l'aute del 12 d'agost del 2026, dictat pel Tribunal de Corts, i, retrotreure les actuacions al moment anterior al seu pronunciament, per tal que el Tribunal de Corts es pronunciï sobre el recurs d'apel·lació presentat pel recurrent.

4. Declarar que no és procedent efectuar cap condemna en costes.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, a la Secció d'Instrucció 4 de la Batllia, al Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 12 d'octubre del 2026.

Pere Pastor Vilanova

President

Víctor Torre de Silva López de Letona

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Joan Manel Abril Campoy

Magistrat